

Katisten kartano

Yläkerran suuren salin restaurointimahdollisuudet

Salin käyttöönotto ja lämmittäminen

Salin oltua lämmittämätön pitkän aikaa voidaan restaurointiin liittyvät työt aloittaa vasta kun salin ja siihen liittyvien pikkuhuoneiden kaikissa ikkuna-aukoissa on tuplapuitteet ja ullakolle johtavaan oviaukkoon on teetetty nykyisen ovilevyn lisäksi ullakon puolelle lämpö- ja paloeristetty ovi.

Salin alkuperäiset kaksinkertaiset ikkunat saadaan lisätyn tiivistysliitoksen avulla hyvin tarkoitukse nsa täyttäviksi. Ikkunoiden kunnostuksesta on liitteenä erillinen selostus. "Talvipuutarhaan" johtavaan oviaukkoon tarvitaan myös tuplaovet lämmönhäviön vähentämiseksi.

Saliin liittyviin kahteen pikkuhuoneeseen saadaan vastaavista alakerran huoneista vedettyä vesikeskuslämmityspatterit. Salin lämmittämistä irrallisilla, omilla jaloillaan seisovilla sähköpattereilla tulisi harkita ensimmäisenä vaihtoehtona. Salin arkkitehtuuriin ja tapettikoristeluun on vaikea sovittaa kiinteitä lämmönlähteitä.

Salin lämmitys tulee aloittaa hitaasti ja kunnostustyöt kannattaa aloittaa vasta kun lämmitys ja kosteustilanne on asettunut tulevan käytön edellyttämälle tasolle.

Tällaisen "irtonaisen" lämmitysjärjestelmän etuina mainittakoon mm., että patterit voidaan kesäajaksi varastoida vinttitilaan. Salin lämmitys voidaan kellon avulla säädellä tarpeen mukaan - säästyy energiaa ja salin puuosat ja rapattu katto eivät joudu kuivumisen rasituksille alttiiksi. Ilman suhteellista kosteutta voidaan säädellä lämmityksen avulla.

Salin katon korjaus

Salin kattorakenne on seuraava: näkyvänä pintana on rappaus, joka on halkeillut ja irronnut pohjarimotuksestaan melko runsaasti. Rimotuksen alla on laudotus-katonkannattajat ja rossipohja. Lämmön eristeenä on sahanpurua ~ 20 cm.

Sisälämmöneristeeksi sopii hyvin esim. 10 cm tiivistettyä selluvillaa ilman mitään kosteussulkuja.

Kattorappauksen korjaus

- aivan irtonaiset rappausalueet pudotetaan alas
- uudelleen rapattavat alueet verkotetaan galvanoidulla ns. katiskaverkolla
- paikkarappauksessa käytetään kalkkilaasia. Laastiin voidaan tarvittaessa sekoittaa vähän kipsiä
- vanhan kattopinnan korjaus tehdään seuraavasti:
halkeama linjoissa käytetään liimakipsi-injektointia ja mekaanista ruuvikiinnitystä. Ruuvikiinnitys tehdään riittävän pitkillä galvanoidoilla ruuveilla ja ~ 3 cm halkaisijaltaan ^{erillä paikoilla} ohuen vahvistuskankaan päältä. Liimakipsi-injektointi tehdään n. 75x75 cm välein myös "kopoille" alueille.

Pintavahvistuskangasta käytetään myös kaarevassa holkkalistan pinnassa.

Salin alkuperäisten tapettien ja niiden reunusnauhojen kunnostus

- kattotyön ajaksi tapetit suojataan niin hyvin etteivät ne pääse vähäisemmässäkään määrin vaurioitumaan
- tapettien kunnostus vaatii onnistuakseen erikoisammattimiehen. Työ on konservointia ja restaurointia, jossa seinästä irroneet alueet kiinnitetään takaisin paikoilleen ja puuttuvat palat täydennetään. Tapetin pinta puhdistetaan.

Salin hienosti koristemaalatun puulattian kunnostus

- intarsiaparkettilattiaa imitoivan maalauksen reuna-alueet ovat kunnostettavissa vähäisin toimenpitein
- keskilattian ruudukoristelu täydennysmaalataan ja uusitaan tarpeellisilta osiltaan
- lattian kunnostus vaatii maalausliikeeltä pitkäaikaista kokemusta laseraus-, ooteraus- ja shabbonatyöstä sekä restauroinnista

Saliin liittyvien ovien ja ikkunapuitteiden ooteraus- ja pintojen korjaus ja uusiminen vastaa vaativuudeltaan salin lattian kunnostusta.

Salin käyttäenottoon liittyen kunnostetaan porrashallin kattokoristelu ja seinäpinnat. Yläkerran ^{huoneiden} (4 kpl) ja talvipuutarhan pintakäsittelystä ja korjausvaihtoehdoista laaditaan tarvittaessa erillinen selostus.

Pentti Pietarila

Konservaattori

Pentti Pietarila

Ikkunoiden kunnostus

- Puitteiden käyntisovitus (jos ikkunat ovat saranoidut/avattavia)
- Puitteiden numerointi heti kun ne poistetaan paikoiltaan
- Jokaiseen aukkoon, josta puite poistetaan, on oltava sadesuoja. Sadesuojan paikoillaan ollessa on pystyttävä korjaamaan karmi ja myös maalaamaan se etupintaa myöten.
- Karmin puukorjaukset. Liimauksessa käytettävä vedenkestäviä epoksi-liimoja.
- (Karmin liittyvien vesipeltien korjaus ja ruosteenestomaalaus pohjatöineen)
- Pohjakittauksesta irronneiden lasien poisto ehjinä. Kitin pehmentämisessä voidaan käyttää apuna ns. kittilamppua, joka infrapunasäteilyllä pehmittää kitin.
- Lasituksen täydentämisessä voi käyttää vanhaa lasia, jos sitä suinkin on saatavissa. Seuraava vaihtoehto on puolalainen vedetty II-luokan 3 mm lasi.
- Vanhat puhalletut tai vedetyt lasiruudut ovat kauniita ja arvokkaita.
- Kulmaraudat puhdistetaan ruosteesta teräsharjauksella (irroitetut voidaan puhdistaa myös kemiallisesti). Raudat suojataan lyijymönjällä kahteen kertaan sivellen ennen uudelleenkiinnitystä.
- Huonosti kiinni olevat tai pahasti ruostuneet kulmaraudat irroitetään varovasti (naulat tai ruuvit voidaan sahata poikki).
- Puitteiden maalipoisto tehdään mekaanisesti kaapien ja/tai kuuma-ilmapuhaltimella pehmentäen. Suojaa paikoillaan olevat lasit levyपालasella (kovalevy-minerit). Hio puhdistettu pinta sopivan karkealla hiekkapaperilla.
- Öljymaalisiveltimen valmistaminen
Katkaise noin 1½" leveästä tasoittajasta harjaksista noin 1/3 pituudesta pois. Hio katkaisupäätä hiekkapaperia vasten tasaisesti sormilla painaen niin, että harjasten päät kuluvat ja ohentuvat maalaukseen sopiviksi. Nyt sivellin on riittävän jäykkä öljymaalin sivelyyn.
- Pohjusta 15 % tärpätillä ohennetulla öljymaalilla tai öljymaalin pohjamaalilla. Tee pohjustus ohuesti, tiukkaan sivellen.
- Pohjamaalauksen kuivuttua (vähintään 1 koko vuorokausi, mieluummin 2) kiinnitetään irroitetut lasit paikoilleen pohjakitin kanssa.
- Kittinä käytetään pellavaöljylasikittiä.

- Lasin kiinnitys stiftaus.
- Lasin kiinnityskitin kovetuttua pinnastaan maalauskovaksi, voidaan puitteiden valmiiksi maalaamiseen ryhtyä. Käytä perinteistä öljymaalia, joka on parhaaksi havaittu vuosisatojen kuluessa. Sivele taas-kin ohuesti niin, ettei "nahottumista" ja valumista pääse tapahtumaan. Toisen kerran sivelyyn kannattaa ryhtyä vasta kun maali on **reilusti** kosketuskuiva.
- Karmille on samanaikaisesti tehty vastaavat maalauskäsittelyt.
- Puitteiden paikalleenasennuksen jälkeen täydennetään heloitusta niin, että ikkunat saadaan mahdollisimman hyvin suljettua.
- Lopuksi tehdään sisäpuitteen tiivistys, jossa voidaan käyttää vil-lapunosnauhaa, solukuminauhaa tai putkimaista kumitiivistettä.

Konservattori Pentti Pietarila